

«Ο Αγώνας ενός διαφορετικού κόσμου». Με αφορμή τα 200 έτη από την επέτειο της Εθνικής μας Παλιγγενεσίας.

Μια προσπάθεια προσέγγισης του Αγώνα του 1821 με τη συμβολή του Έντεχνου Συλλογισμού(Artful Thinking).

Αικατερίνη Καραγκούνη, Μεταπτυχιακό Εκπαίδευσης Ενηλίκων, εκπαιδευτικός Α' /βαθμιας εκπαίδευσης

Εισαγωγή

Η τεχνική του Έντεχνου Συλλογισμού στοχεύει στην παρατήρηση έργων τέχνης με σκοπό μέσα από την κατάλληλη μεθοδολογία να αναπτυχθούν εκείνες οι διεργασίες που θα οδηγήσουν στην ενεργοποίηση της κριτικής και δημιουργικής σκέψης των μαθητών. Η κατάκτηση αυτής της δεξιότητας τούς βοηθά να ανταποκρίνονται θετικά σε ποικίλες προβληματικές καταστάσεις που θα αντιμετωπίσουν στη ζωή τους.

Στο μάθημα των Εικαστικών οι μαθητές αποφάσισαν να μελετήσουν πίνακες ζωγραφικής φιλελλήνων ζωγράφων που είχαν εμπνευστεί τα θέματά τους από την Επανάσταση του 1821. Οι μαθητές μελέτησαν τους πίνακες αξιοποιώντας την τεχνική του Έντεχνου Συλλογισμού. Εν τέλει, εμπνεύστηκαν και δημιούργησαν τα δικά τους έργα ζωγραφικής με θέμα τον Αγώνα για την Ελευθερία ιδωμένα με τη δική τους οπτική ματιά.

Σκοπός – Στόχοι

Σκοπός ήταν να γνωρίσουν οι μαθητές με τη βοήθεια της Τέχνης, άγνωστες πτυχές του Αγώνα των Ελλήνων για την ελευθερία με αφορμή τη συμπλήρωση 200 ετών από την Επανάσταση του 1821 και να στοχαστούν κριτικά σχετικά με τις δυσχέρειες διεξαγωγής του, τις θυσίες που απαιτήσε και γενικότερα σχετικά με την προσπάθεια που χρειάζεται κάθε αγώνας για να επιτύχει.

Οι επίμερους στόχοι διαμορφώθηκαν ως εξής: να παρατηρήσουν οι μαθητές έργα φιλελλήνων ζωγράφων εμπνευσμένα από τον Αγώνα των Ελλήνων και επιστρατεύοντας την ικανότητά τους για εστίαση στο θέμα που παρατηρούν, να διατυπώσουν υποθέσεις, να εκφράσουν σκέψεις, να αναρωτηθούν για καταστάσεις που βλέπουν να απεικονίζονται. Στηριγμένοι σε προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες τους, που διέθεταν από τη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας (ενότητα για την Ελληνική Επανάσταση) και με τη βοήθεια των πινάκων, να επιστρατεύσουν την κριτική τους σκέψη για την κατανόηση των εννοιών του φιλελληνισμού, της φιλοπατρίας και γενικότερα της πανανθρώπινης αξίας της ελευθερίας. Να εντοπίσουν τον ενεργητικό ρόλο των έργων των φιλελλήνων ζωγράφων στην Επανάσταση. Να είναι σε θέση να γενικεύσουν σχετικά με την προσπάθεια και τις θυσίες που χρειάζεται κάθε αγώνας του ανθρώπου για την επιτυχή έκβασή του.

Η Διδακτική πρόταση

Η διδασκαλία πραγματοποιήθηκε στην ΣΤ΄ τάξη του Δημοτικού σχολείου κατά την μελέτη της Δ΄ ενότητας του μαθήματος των Εικαστικών, που ασχολείται με την Ιστορία της Τέχνης και συγκεκριμένα στην επέκταση του μαθήματος δ. «σκηνές από ένα διαφορετικό κόσμο». Η διάκριση της ήταν 2 διδακτικές ώρες. Αξιοποιήθηκε η τεχνική του Έντεχνου Συλλογισμού (Artful Thinking). Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζοντας ένα έργο τέχνης στους μαθητές επιδιώκει να δημιουργήσει ισχυρές σχέσεις-συνδέσεις ανάμεσα σ' αυτό και στο αντικείμενο μάθησης που επιθυμεί κάθε φορά να επεξεργαστεί με τους μαθητές του. Ανάλογα με το θέμα, τους στόχους τούς οποίους έχει θέσει και την ηλικία των μαθητών, θέτει σταδιακά καθοδηγητικά ερωτήματα, που θα συμβάλουν στην πυροδότηση του δημιουργικού και κριτικού στοχασμού. Οι μαθητές στα διάφορα στάδια εξέλιξης της μεθόδου εργάζονται ατομικά αλλά και ομαδικά, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο από τον εκπαιδευτικό και παράγουν γραπτό υλικό (στην περίπτωση μας ζωγραφιές) που αποδεικνύει τον τρόπο σκέψης τους. Χρησιμοποιήθηκαν δύο πίνακες φιλελλήνων ζωγράφων, ένας του Λουδοβίκου Λιπαρίνι (1802-1856) με τίτλο

«Ο αγωνιστής (Κλέφτης)» και ένας του Ευγένιου Ντελακρούά (1798-1863) με τίτλο «Η μάχη του Γκιούρη και του Χασάν». Μετά από την παρατήρηση του κάθε πίνακα ξεχωριστά και την αξιοποίηση για τον καθένα της μεθοδολογίας του Έντεχνου Συλλογισμού, ο εκπαιδευτικός κρίνοντας ότι επιτεύχθηκαν σε μεγάλο βαθμό ο αρχικός σκοπός και οι στόχοι του, αποφάσισε να δώσει την ευκαιρία στους μαθητές να εκφραστούν και να αξιοποιήσουν τη δημιουργικότητά τους ζωγραφίζοντας σκηνές από την Επανάσταση εμπνευσμένοι από την προηγούμενη αισθητική εμπειρία τους.

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Η διδακτική διαδικασία φάνηκε πρωτότυπη και ταυτόχρονα ευχάριστη στους μαθητές, γιατί τους έδωσε τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά σε όλα τα μέρη της τονώνοντας το ενδιαφέρον τους. Επρόκειτο για μία κατά το δυνατόν βιωματική διδασκαλία. Οι πολλές ευκαιρίες που είχαν να εκφράσουν τη γνώμη τους ισότιμα στο σύνολο της τάξης, ακούγοντας και σεβόμενοι τις άλλες γνώμες, απομάκρυναν τη συστολή τους και συνέβαλαν στην κατανόηση της δημοκρατικής συμμετοχής στο διάλογο. Έτσι εκτίμησαν την αξία της δημοκρατίας και της ελευθερίας του λόγου. Έμαθαν να ερευνούν και να διασταυρώνουν τα στοιχεία που βρίσκουν εκτιμώντας και μαθαίνοντας τις βασικές αρχές της επιστημονικής έρευνας. Έμαθαν να εργάζονται σαν σύνολο και σαν μονάδες ανάλογα με τις ανάγκες του θέματος που είχαν αναλάβει να επεξεργαστούν. Αναπτύχθηκε η ενσυναίσθησή τους βλέποντας να απεικονίζονται στους πίνακες των φιλελλήνων ζωγράφων οι συνθήκες ζωής και Αγώνα των προγόνων τους. Εκφράστηκαν μέσα από τη ζωγραφική αξιοποιώντας την σαν κώδικα επικοινωνίας που εκπέμπει μηνύματα προς όλες τις κατευθύνσεις και έστειλαν τα δικά τους πρωτότυπα μηνύματα, εμπνευσμένα από τον Αγώνα του 1821.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Μαγουλιώτης, Α., Τσιπλητάρης, Α. (χ.χ.). Εικαστικά Παρατηρώ & δημιουργώ. Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού. Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». (Διαθέσιμο: http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2013/Eikastika_E-ST-Dimotikou_html-empl/)
Ματσαγγούρας, Η. (2007). Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας. Στρατηγικές Διδασκαλίας. Η κριτική σκέψη στη Διδακτική Πράξη. τ. β΄. Αθήνα: Gutenberg.
Μέγα, Γ. (2015). Τέχνη και κριτικός στοχασμός στη διεργασία της μάθησης. «Τέχνη & Εκπαίδευση: Διδακτικές και Παιδαγωγικές προσεγγίσεις στο Σχολείο του 21ου αιώνα». Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ), Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ) και Στέγη Γραμμάτων & Τεχνών του Ιδρύματος Ονάση. Αθήνα. (Διαθέσιμο: [file:///C:/Users/User/Downloads/21%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/21%20(2).pdf))
Perkins, D. (1994). The Intelligent Eye: Learning to think by Looking at Art. Los Angeles: The Getty Education Institute for the Arts.

Πηγή εικόνας:

<http://www.hellenicaworld.com/Art/Paintings/LudovicoLipparini/en/PartLLipparini0008.html>